

CDU wint verkiezingen in Hessen

Uitslag heeft consequenties voor Duitse politiek

[Achtergrond](#) - 19 januari 2009 - Auteur: Marja Verburg

(19 januari 2009) De CDU kan verder regeren in Hessen. Dankzij een monsterzege van de FDP kan minister-president Roland Koch (CDU) de gewenste coalitie met de liberalen vormen. De verkiezingsuitslag maakte gisteren een einde aan de impasse waar de Duitse deelstaat vorig jaar in terecht kwam, maar verandert ook het Duitse politieke landschap.

De CDU werd met 37,2 procent van de stemmen gisteren de grootste partij in Hessen. Dat is slechts 0,4 procent meer dan bij de verkiezingen van vorig jaar. De FDP boekte een enorme overwinning en kreeg 16 procent van de stemmen (2008: 9,4 procent). Daardoor kunnen CDU en FDP samen gaan regeren.

De SPD leed de zwaarste nederlaag ooit in Hessen, jarenlang een 'rode' deelstaat, en kwam uit op nog geen 24 procent (2008: 36,7 procent). Die Linkspartei haalde met 5,1 procent net als vorig jaar de kiesdrempel net. Die Grünen kregen 13,7 procent van de stemmen (2008: 7,5 procent).

Impasse

De verkiezingen van gisteren waren het gevolg van een politieke impasse waar Hessen vorig jaar in terecht kwam. Ook bij de deelstaatverkiezingen van 27 januari 2008 werd de CDU de grootste partij, maar omdat de FDP te weinig zetels had en Koch niet met de SPD in zee wilde, kon de partij geen regering vormen.

Vervolgens was de SPD aan de beurt. Maar Andrea Ypsilanti, de SPD-kandidaat in Hessen, kon alleen regeren met Die Grünen als Die Linkspartei haar regering steunde. Die Linke waren daar best toe bereid, maar binnen de SPD lag en ligt dit thema uiterst gevoelig. Uiteindelijk moest ook Ypsilanti opgeven en werden in november vorig jaar nieuwe verkiezingen uitgeschreven.

Al die tijd bleef Koch demissionair minister-president. Hij haalde gisteren na bekendmaking van de verkiezingsuitslag opgelucht adem: "Het gelazer is afgelopen". Toch realiseert hij zich dat hij het vooral heeft gehaald dankzij de FDP. Dat hij niet meer, zoals sinds 2004, alleen kan regeren, komt ook omdat zijn eigen populariteit is gedaald.

Bij de campagne vorig jaar probeerde hij te scoren met populistische uitspraken over criminele jongeren, die wat hem betreft naar "een werkkamp in Siberië" moesten worden gestuurd. Ook het feit dat hij een coalitie met de SPD bij voorbaat uitsloot, werd hem kwalijk genomen. Deze keer was zijn toon duidelijk milder. Koch poseerde vriendelijk lachend met zijn nieuwe SPD-rivaal Thorsten Schäfer-Gümbel voor de pers. Ook wees hij geen mogelijke coalities meer af.

Die Linkspartei

De SPD is in Hessen duidelijk afgestraft voor haar geklungel in de omgang met Die Linkspartei. Ypsilanti was bereid een regering te vormen met Die Grünen die gesteund werd door Die Linke. Maar dat ging veel van haar partijgenoten, ook in Berlijn, te ver.

Die Linkspartei is voor veel sociaal-democraten in West-Duitsland niet salonfähig. De partij bestaat uit de PDS, de opvolger van de communisten uit de DDR, en de WASG, een aantal linkse groeperingen onder leiding van voormalig SPD-er Oskar Lafontaine. In Oost-Duitsland mag ze dan meeregeren, zoals in de deelstaat Berlijn, in West-Duitse deelstaten of op federaal niveau is dat taboe

Toch kan de SPD niet om Die Linkspartei heen. De partij is teveel een politieke realiteit. Bij de Bondsdagverkiezingen van 2005 haalde ze 9 procent van de stemmen en ook in een aantal West-Duitse deelstaten is Die Linke in het parlement vertegenwoordigd. Behalve in Hessen haalde de partij vorig jaar ook in Nedersaksen de kiesdrempel van 5 procent. Voor veel kiezers is Die Linkspartei een aanvaardbaar alternatief.

Duits partijenlandschap

Dat heeft consequenties voor het Duitse partijenlandschap. Waar vroeger twee grote politieke stromingen waren, een conservatieve van CDU en FDP en een progressieve van Grüne en SPD, maakt de opkomst van Die Linkspartei de coalitievorming ingewikkelder.

Traditionele meerderheden worden niet meer gehaald. Dit bleek bijvoorbeeld vorig jaar in Hessen. Kiezers wisselen vaker van partij, waardoor de oude volkspartijen aanhang verliezen. Hier profiteren de kleinere partijen van, die zo steeds meer invloed krijgen.

De vraag is wat de uitslag in Hessen betekent voor de Bondsdagverkiezingen in september. Als de winst van de FDP een trend is in dit *Superwahljahr* - er worden dit jaar verkiezingen gehouden in vijf deelstaten, naast de Bondsdag- en de presidentsverkiezingen - is de partij dit najaar wellicht ook voor Merkel een

serieus alternatief voor de SPD. Beide volkspartijen werden in 2005 door de kiezer tot elkaar veroordeeld. De samenwerking verliep sindsdien nooit echt soepel.

Bondsraad

De verkiezingsuitslag in Hessen heeft voor de regering van Merkel ook nu direct al gevolgen. Omdat CDU en FDP er samen gaan regeren, verandert de samenstelling van de Bondsraad, de vertegenwoordiging van de deelstaten in het parlement. CDU en SPD zijn daar dan hun meerderheid kwijt. Dit maakt het voor Merkel moeilijker besluiten door het parlement te krijgen. De FDP heeft bijvoorbeeld al aangekondigd aanpassingen in het conjunctuurpakket II te willen, de maatregelen van de federale regering om de financiële crisis tegen te gaan.

De SPD maakt zich nu op voor een zwaar verkiezingsjaar. Kurt Beck moest in september vorig jaar al plaats maken voor minister van Buitenlandse Zaken Frank-Walter Steinmeier, die kanselierskandidaat is voor de sociaal-democraten. Het geklungel met Die Linkspartei kostte Beck de kop.

Ook Ypsilanti heeft nu het veld geruimd. In november moest ze als lijsttrekker plaatsmaken voor Thorsten Schäfer-Gümbel, maar mocht ze wel partij- en fractievoorzitter blijven in Hessen. Gisteravond legde ze ook die functies neer.

Marja Verburg is redacteur van het Duitslandweb

Afbeeldingen:

[DPA picture-alliance](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/824/cdu-wint-verkiezingen-in-hessen>